

Vergaderjaar 2021–2022

32 545

Wet- en regelgeving financiële markten

Nr. 171

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 juni 2022

In 2019 informeerde mijn voorganger uw Kamer over het voornemen om de provisie bij schadeverzekeringen actief transparant te laten maken.¹ De uitwerking hiervan is opgenomen in het ontwerp van het Wijzigingsbesluit financiële markten 2021. Dit ontwerpbesluit is afgelopen november aan beide Kamers voorgelegd in het kader van de wettelijk voorgeschreven voorhangprocedure voor een andere daarin opgenomen wijziging.² Hierin werd gekozen voor een vormgeving van actieve provisietransparantie waarbij het exacte nominale provisiebedrag per product actief transparant wordt gemaakt.

Ik vind het wenselijk dat er meer transparantie komt over provisies en dienstverlening voor consumenten bij schadeverzekeringen. Tegelijkertijd heb ik oog voor de zorgen die herhaaldelijk vanuit uw Kamer zijn geuit over het voorgedragen voorstel.³ Deze zorgen concentreerden zich op de uitvoerbaarheid van de opgenomen verplichting om voortaan het exacte nominale provisiebedrag per product actief transparant te maken, en daarnaast op een mogelijke verstoring van het gelijke speelveld tussen adviseurs en verzekeraars.

Mijn voorganger heeft naar aanleiding van de vragen in het schriftelijk overleg een drietal opties beschreven om vorm te geven aan actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen en vervolgens de keuze aan het nieuwe kabinet gelaten.⁴ Met deze brief informeer ik u over de route die ik voornemens ben te volgen.

Actieve provisietransparantie

Het doel van actieve provisietransparantie is dat de consument zich bewust wordt van het feit dat provisie wordt betaald aan een adviseur en

¹ Kamerstuk 32 545, nr. 100.

² Kamerstuk 32 545, nr. 152.

³ Kamerstuk 32 545, nr. 157.

⁴ Kamerstuk 32 545, nr. 157.

dat daar ook diensten van de adviseur tegenover staan. Op dit moment vragen consumenten nog nauwelijks naar de provisie die wordt betaald aan de adviseur en zijn consumenten vaak niet op de hoogte van de dienstverlening. Daarmee werkt de huidige, passieve provisietransparantie (transparantie op verzoek) onvoldoende. Door actieve provisietransparantie in te voeren wordt beoogd dat de consument gaat vragen naar de diensten die de financieel adviseur uit die provisiekosten verricht.

Op 1 januari 2013 is het provisieverbod⁵ voor financiële dienstverleners ingevoerd. Sindsdien geldt er een provisieverbod voor complexe en impactvolle producten, zoals hypotheek, overlijdensrisicoverzekeringen, individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, woonlastenverzekeringen en uitvaartverzekeringen.⁶ De consument betaalt de adviseur nu rechtstreeks voor advies over en bemiddeling in deze producten. Het doel van het provisieverbod is een meer klantgerichte dienstverlening en het tegengaan van ongewenste sturing door adviseurs en/of bemiddelaars op basis van de hoogte van het provisiebedrag. Provisie als zodanig hoeft niet te worden aangepakt, daar er in deze markt geen signalen zijn dat er een prikkel is voor financieel adviseurs om te sturen naar het product dat de hoogste provisie oplevert.

Vormgeving

Actieve provisietransparantie is een onderwerp waarover veelvuldig met stakeholders en uw Kamer is gesproken. Het is een lastige opgave gebleken om een oplossing te vinden die op breed draagvlak kan rekenen. Het voorstel om actieve provisietransparantie vorm te geven in exacte nominale bedragen werd gesteund door verzekeraars, de Consumentenbond en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), maar leidde tot forse kritiek van adviseurs. Ook vanuit uw Kamer leverde dit voorstel kritische reacties op, met name ten aanzien van mogelijke marktverstoring en de uitvoerbaarheid. Het eerdere geconsulteerde voorstel met gemiddelde bedragen per productgroep kreeg kritiek van de AFM, de Consumentenbond en verzekeraars, omdat dit te weinig concreet was.

Mijn voorganger heeft in reactie op het naar voren gebrachte commentaar een drietal oplossingsrichtingen geschetst, te weten:

- 1) De actieve provisietransparantie blijft conform het voorgehangen ontwerpbesluit zien op exacte nominale bedragen per product.
- 2) Er wordt overgegaan op fijnmazige gemiddelden van diverse typen producten.
- 3) Er wordt overgegaan op gemiddelde nominale bedragen of procenten voor een beperkt aantal productgroepen, zoals voorheen in het geconsulteerde ontwerpbesluit was opgenomen.

Mijn voorkeur gaat uit naar optie 2 en ik ben dan ook voornemens hiervoor te kiezen. Deze optie houdt qua vormgeving het midden tussen de twee eerder gedane voorstellen. De eerdere bezwaren vanuit de sector en uw Kamer ten aanzien van optie 1 zagen op het feit dat de bemiddelaar of adviseur pas vlak voor het afsluiten van de schadeverzekering het exacte provisiebedrag kan vaststellen. In het geval van fijnmazige gemiddelden (optie 2) is het mogelijk voor de tussenpersonen om reeds in een vroeg stadium de consument zo nauwkeurig als mogelijk te informeren over het verwachte provisiebedrag. Dit maakt dat de praktische

⁵ Provisie: beloning of vergoeding, in welke vorm dan ook, voor het bemiddelen of adviseren ter zake van een financieel product of het verlenen van een beleggingsdienst of nevendienst (artikel 1:1 Wft).

⁶ Het provisieverbod is vastgelegd in artikel 86c Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft.

uitvoerbaarheid van deze optie beter is geborgd. Het doel van de actieve provisietransparantie, de consument bewust maken van het feit dat er provisie wordt betaald en dat daar een bepaalde dienstverlening tegenover staat, blijft bij optie 2 gewaarborgd. Voor de nadere uitwerking van deze optie blijf ik in gesprek met branchepartijen en de AFM.

Draagvlak

Er is na het schriftelijk overleg van december 2021 door mijn ministerie opnieuw met de diverse betrokkenen gesproken. In deze gesprekken kwam naar voren dat een aantal branchepartijen van financieel adviseurs positief is over de optie met fijnmazige gemiddelde (optie 2), omdat dit het doel van actieve provisietransparantie bereikt en praktisch beter uitvoerbaar is. Enkele van deze branchepartijen zijn bereid om mee te denken over de verdere uitwerking van deze optie om het te laten aansluiten bij de praktijk.

Het Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland en de Consumentenbond blijven voorstander van het aan de Kamers voorgelegde ontwerp met exacte nominale bedragen (optie 1). Zij vinden dat dit een afgewogen en uitvoerbaar voorstel is dat de positie van de consument versterkt en rekening houdt met de impact op de adviseur/bemiddelaar.

De AFM heeft te kennen gegeven een voorkeur te hebben voor optie 1 (het handhaven van het voorstel met exacte nominale bedragen per product). Als ervoor wordt gekozen verder te gaan met optie 2 is het volgens de AFM van belang dat het fijnmazig gemiddelde dichtbij het daadwerkelijke provisiebedrag ligt en dat invulling wordt gegeven aan het voorstel zonder afbreuk te doen aan de doelen van actieve provisietransparantie.

Conclusie

Gehoord uw Kamer en gelet op de gesprekken met de betrokken partijen die mijn ministerie nadien heeft gevoerd, zal ik het voorstel aanpassen door de optie van exacte nominale bedragen te vervangen door de optie van fijnmazige gemiddelden en het aldus aangepaste ontwerpbesluit voor advies voorleggen aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Hiermee wordt naar mijn mening een meer evenwichtige, beter uitvoerbare vorm van provisietransparantie bereikt, waarbij het doel van actieve provisietransparantie onverkort geborgd zal zijn.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag